

TRAFIC

Iubitul tău te invită la Paris, Londra sau Amsterdam pentru o vacanță ca în povești. Dar, după ce treceți granița, prietenul tău te vinde. Ești bătută, violată, arsă cu țigara și amenințată zilnic cu pistolul. Nu e un scenariu de film, este doar una dintre situațiile prin care poate trece o victimă a traficului de ființe umane. De Elena Stancu. Fotografii de Șerban Mestecăneanu

DAN ERA UN VECHI PRIETEN DE FAMILIE. ÎI CUNOȘTEAM SOȚIA ȘI COPILUL, LOCUIAM ÎN PITEȘTI, PE ACEEAȘI STRADĂ, ȘI ERAM COLEGI

DE SERVICIU – AMÂNDOI LUCRAM CA FUNCȚIONARI PUBLICI“, îmi povestește Oana, 30 de ani. „Când a plecat în Spania, să muncească, m-am bucurat pentru el: salariile noastre erau foarte mici. Dan știa că vreau să strâng bani ca să-mi cumpăr o casă, iar după câteva luni m-a anunțat că

a găsit și pentru mine un serviciu bine plătit într-un fast-food de acolo. M-am sfătuit cu mama, care a fost de acord să plec și m-a condus chiar ea la aeroport. Dar, când am intrat în casa lui Dan din Madrid, mi-a spus că locul de muncă nu mai e valabil.

«O să ieși la produs! Iar dacă ești proastă și te încăpățânezi, întâi o să te bat, apoi te vând albanezilor». Am plâns, l-am implorat să mă lase să plec, i-am jurat că familia mea îi va da bani. Nimic nu l-a putut convinge, mi-a luat actele și telefonul și m-a închis în apartamentul lui.“

Ca să iau legătura cu o victimă a traficului de ființe umane, am cerut sprijinul mai multor instituții de stat. După negocieri îndelungate, am fost ajutată de cei de la Asociația pentru Dezvoltarea Practicilor Alternative de Reintegrare și Educație (ADPARE), organizație ce se ocupă de asistența femeilor exploatare sexual. Am semnat un contract de confidențialitate pentru că, dacă identitatea victimelor ar fi dezvăluită, viețile lor ar putea fi în pericol. La sediul acestei organizații am cunoscut-o pe Oana. Stă pe fotoliu, în fața mea, într-o poziție chinută, incomodă, și își înfige unghiile în geanta pe care o ține pe genunchi. Are mâini subțiri, cu degete aproape străvezii și vene proeminente. Deși e nefiresc de slabă, corpul ei și-a păstrat formele plăcute, iar chipul său, cu trăsături alungite, are o frumusețe plastică. Rostește fiecare cuvânt cu efort, încet, și simt că vocea ei va exploda în lacrimi. Îi este greu să vorbească despre traumele prin care a trecut și, din când în când, caută sprijin în privirile psihologului și asistentului social, care sunt în aceeași cameră cu noi.

Ai putea să-ți imaginezi că Oana locuiește într-un sat sărac din Moldova și că este o femeie naivă. Dar scenariul de mai sus e doar o prejudecată: jumătate dintre victimele

traficului de persoane sunt femeile din toate categoriile sociale; cealaltă jumătate sunt bărbați și copii. „Oamenii cred că victimele sunt din mediul rural și de etnie romă“, spune A. P., asistent social ADPARE. „Dar multe dintre cele care au ajuns la noi erau studente, mame, tinere obișnuite, educate, care nu pot fi acuzate de naivitate. Racolările se fac la oraș și se bazează pe o relație directă cu victima. Femeile sunt convinse să plece din țară prin promisiuni și oferte false de muncă“, explică el. Cea mai cunoscută este strategia „lover boy“: un băiat se împrietenește cu o fată și relația lor durează câteva luni sau chiar un an. Apoi, îi propune să plece împreună în vacanță și, după ce ajung în țara de destinație, fata e vândută pentru exploatare sexuală. Traficantul poate face asta cu două sau trei tinere în paralel. Victimele sunt convinse să treacă granița și prin anunțuri de joburi în ziare, promisiuni de căsătorii de conveniență sau false agenții de modele.

Ai putea crede că numărul persoanelor traficate nu este foarte mare și că aceste cazuri despre care discutăm sunt excepționale. Realitatea e că aproximativ 2,5 milioane de oameni din întreaga lume cad anual pradă traficului de ființe umane și sunt exploatare pentru prostituție, cerșetorie sau vânzare de organe. Este una dintre cele mai profitabile infracțiuni: la nivel mondial, traficanții câștigă în fiecare an între șase și nouă miliarde de dolari, arată un raport al Forței de Poliție Europene, publicat în august 2009. Un studiu de anul trecut, realizat de aceeași instituție împreună cu organizația europeană Eurojust, clasa România pe primul loc în UE în topul țărilor de proveniență a victimelor. Doar în prima jumătate a acestui an au fost descoperite aproape 400 de persoane traficate provenind de la noi din țară. Cu toate acestea, Guvernul României nu îndeplinește toate standardele minime pentru combaterea fenomenului (Raportul Anual privind Traficul de Persoane, publicat în iunie 2009, de Departamentul de Stat al SUA).

N. S., șeful unei organizații implicate în combaterea traficului, consideră că raportul acesta e optimist. „Situția e, de fapt, mult mai gravă“, spune el. „Pe hârtie, numărul victimelor pare a fi în scădere. Dar ele nu se împuținează, ci femeile nu mai sunt găsite. Realitatea e că nimeni nu le mai caută pe aceste victime și că ancheta începe doar atunci când ele evadează și iau legătura cu autoritățile“.

Toate aceste rapoarte și statistici sunt impersonale. Dar când afli povestea Oanei, îți dai seama că acele cifre se referă la oameni în carne și oase, care au trăit experiențe îngrozitoare pe care noi nici măcar nu ni le putem imagina. „După ce am ajuns la Madrid, Dan m-a înghesuit într-o mașină, între un albanez și un moldovean“, își continuă ea povestea. „M-au dus pe autostradă, într-o parcare de tiruri plină cu prostituate. Mi-au dat prezervative și șervețele umede și mi-au spus să cer 30 de euro pentru o partidă de sex de cinci minute. Plângeam și tremuram de frig – eram aproape dezbrăcată. Am încercat să scap. Am fugit în pădurea de la marginea drumului: nu aveam telefon, bani, pașaport, nu știam unde sunt și ce să fac. Albanezul a venit după mine,

m-a tras cu forța în timp ce țipa la mine într-o română stricată: «Dacă nu poți așa, o să te drogăm! Sau te aranjează câțiva dintre noi ca să te obișnuiești cu ideea.»

Se oprește după fiecare propoziție și își îndreaptă ochii către asistentul social; evită să mă privească. „Nu am avut ce să mai fac“, îmi spune Oana jenată, parcă cerându-și scuze. „Am fost obligată să urc în câteva mașini și am făcut sex cu clienții. Nu cu toți, pentru că, atunci când începeam să plâng, unii dintre ei îmi dădeau bani și mă lăsau să plec. Dar niciunul nu a încercat să mă salveze de acolo.“ Coincidența a făcut ca primul ei client să fie tot român. „Când l-am auzit vorbind românește, am sperat că mă va ajuta să scap din mâinile traficantilor. Mi-a spus doar că îi pare rău că sunt aici împotriva voinței mele, a făcut sex cu mine, mi-a dat 100 de euro și a plecat.“ În ziua aceea, a fost obligată să stea pe autostradă până dimineață. A strâns 400 de euro.

Traumatizată, Oana își amintește foarte greu ce s-a întâmplat în săptămâna aceea. Într-una din zile, trei bărbați i-au pus un pistol la tâmplă. În puținele ore în care era închisă în apartament, Dan țipa încontinuu și nu o lăsa să doarmă. Mergea pe vârfuri pentru că bărbații nu suportau să o audă și deveneau violenți. Femeile albanezilor erau maltratate în fața ei. Toate aceste secvențe continuă să o urmărească și acum, cu toate că au trecut mai bine de doi ani de când a reușit să scape din mâinile traficantilor.

Printr-o o tragedie asemănătoare a trecut și Maria, 25 de ani. Era studentă la Facultatea de Medicină, din București; nu avea restante, dar începuse să îi fie greu să se ocupe de școală și să lucreze în același timp. L-a cunoscut pe Andrei, amicul unei colege de grupă, căreia i se plângea că trece printr-o perioadă dificilă financiar. „Andrei mi-a zis să merg să lucrez în Franța, la restaurantul mătușii lui: am primit toate detaliile pe care le-am cerut și tot ce spunea suna convingător“, îmi povestește Maria. E la fel de slabă ca și Oana, are ochii încercănați și tenul palid, translucid. „M-am gândit, m-am răzgândit, mi-am făcut bagajele, mi le-am desfăcut. Până la urmă mi-am zis că îl cunosc și că nu o să stau decât o vară, să strâng niște bani“.

În ziua plecării, a cunoscut-o și pe Anca – Andrei le-a spus că urmau să lucreze împreună. „Am ajuns într-un oraș mic și am stat în locuința unor prieteni de-ai lui. Mă uitam în jurul meu și mă întrebam ce muncesc oare oamenii aceștia de stau într-o casă așa de mare. Aveam să aflu curând. A doua zi, cum ne-am trezit, am plecat să vedem orașul. Dar el a oprit mașina în fața unui hotel și ne-a cerut să coborâm; atunci am început să mă alarmez și să-l întreb ce căutăm acolo. Mi-a zis să mă liniștesc și a cerut o cameră de hotel. În ziua aceea, ne-a violat pe rând, pe amândouă.“ Maria se oprește: nu mai poate continua. Psihologul îmi face semn să nu insist, așa că facem o mică pauză – să bem apă și să fumăm. În timpul ăsta îmi spune că traficații le violează pe victime chiar de la început, ca să le blocheze emoțional. Funcționează ca un anestezic, iar femeile nu mai simt nimic pe urmă. Unele dintre ele nu își mai amintesc nici măcar în ce oraș au fost.

Nu mai rețin ce s-a întâmplat după viol“, își continuă Maria povestea. „Am fost obligată să fac sex oral și normal cu toți bărbații care intrau în camera de hotel și să le cer 50 de euro. Dar eu nu-mi mai amintesc nimic, câți clienți am avut sau ce am făcut cu ei. La un moment dat, Andrei m-a dus înapoi în apartament, dar nu m-a lăsat să dorm și m-a forțat să beau alcool. «Te iubesc, ești tare vitează!», mi-a spus. «Uite, deși ești curvă, mie nu mi-a scârbă: beau după tine și te pup pe gură!»“. În felul ăsta, traficanții încearcă să construiască o relație afectivă cu victima care, ținută în captivitate, nu mai are repere normale. Ei le spun adeseori: „Tu ești cea mai bună!“ sau: „Pe tine te iubesc cel mai mult!““. Dacă nici asta nu funcționează, femeile reacționează la frică. „Ne-am ocupat de cazuri în care fetele nu au fost lovite, dar au asistat la niște bătăi atât de violente, încât știau că vor păți același lucru dacă vor încerca să fugă“, explică asistentul social.

Exact asta i s-a întâmplat Mariei: vedea zilnic cum Anca era bătută. Fata era închisă în apartament ca să învețe engleza. „După viol, intrase într-o stare de șoc – era și mai mică, nu știu dacă avea 18 ani. Trebuia să negocieze în engleză cu clienții și să-i întrebe: «Suck or fuck?»“. Dar ea nici măcar nu mai putea să mănânce. Slăbise îngrozitor în doar câteva zile. Traficantul mi-a spus că o omoară dacă nu iese mai repede la produs. Am început să o iau cu mine când mă duceam la hotel; mi-era teamă că altfel îi va face rău.“ Următoarele două luni au fost un chin pentru cele două fete – Andrei le spunea că le ucide, le-a dus pe un pod și le-a amenințat că le aruncă în apă. „Nu mai simțeam nimic, nu mă mai gândeam la nimic. Mi se făcuse scârbă de mine, corpul meu parcă nu mai era al meu. Nici măcar nu mă mai interesa dacă voi fi omorâtă“.

Abia după două luni de chin, Maria a reușit să evadeze. Într-una din zile, și-a dat seama că, atunci când ele aveau clienți, traficantul pleca din hotel. A așteptat un astfel de moment, a luat-o pe Anca și au fugit împreună la prima secție de Poliție, aproape dezbrăcate.

Și prima victimă pe care am cunoscut-o, Oana, a reușit să scape singură, după o săptămână: a rămas în apartament doar cu iubita traficantului și a convins-o să-i dea voie să iasă din casă ca să-și cumepre țigări. Evadarea reprezintă singura salvare a acestor femei care nu sunt căutate de nimeni. Dacă Oana și Maria ar fi fost ținute acolo un an sau mai mult, șansele de recuperare erau mult mai mici. În mediul acela, victimele sunt distruse psihic, ajung dependente de alcool și de droguri.

Dar chinul lor nu se termină nici după ce reușesc să scape din mâinile traficantilor. În România, asistența de care victimele ar avea nevoie este Cenușăreasa sistemului; cei mai mulți bani merg către companiile de prevenire. La nivel național, există doar opt centre de stat care oferă adăpost victimelor traficului de persoane. A mai existat unul, deschis chiar de Organizația Internațională pentru Migrație în parteneriat cu Guvernul României, dar a fost închis în 2007, din lipsa fondurilor.

O dată ajunse în grija unei asociații, victimele sunt ajutate să treacă peste traumele psihologice, dar și fizice – fetele au probleme ginecologice, sunt bolnave și din cauza

alimentației proaste din perioada în care au fost închise. Ele sunt sfătuite să depună plângere împotriva traficantilor. Mărturia lor este esențială, dar aceasta se obține doar dacă femeile se simt protejate de poliție și sunt ajutate să își recupereze amintirile. „Nu doar că unele dintre ele nu primesc nici un fel de asistență, dar nu au nici măcar bani de drum ca să ajungă la tribunal, să depună mărturie“, spune N. S., șeful unei organizații implicate în combaterea traficului. „Au fost cazuri în care polițiștii au scos bani din buzunar ca să îi plătească autobuzul femeii și să îi cumpere ceva de mâncare în timpul audierii, doar ca să aibă un martor. În plus, în acest moment, nu caută nimeni victimele. Scapă doar cele care reușesc să fugă“, mai spune el.

Când Oana s-a întors în România, a fost nevoită să dea zeci de declarații la Poliție și, în tot acest timp, coșmarul ei a continuat. „Prietenii de-ai traficantului mă urmăreau și mă amenințau“, povestește ea. „Îmi spuneau că, dacă nu renunț la acuzațiile împotriva lui Dan, eu și familia mea vom avea de suferit. Într-una din zile, m-au luat pe sus, m-au urcat cu forța într-o mașină și mi-au pus cuțitul la gât.“ Din cauza stresului și fricii, Oanei i-au căzut părul și dinții. Cu toate chinurile îndurate, nu a renunțat la declarații, însă dosarul ei a ajuns în instanță abia după doi ani. „Ziua aceea a fost cumplită. Îmi era groază să mă întâlnesc cu Dan, bărbatul care m-a traficat. În mod normal, n-ar fi trebuit să mă vadă. Poliția trebuia să mă protejeze. Am intrat cu frică în tribunal. Tremuram. Am încremenit când l-am văzut. Era pe hol și citea relaxat o carte, stând picior peste picior“, își amintește Oana.

Dan, care a fost judecat în libertate, a primit o condamnare de șase ani, dar, pentru că a făcut recurs, nu este închis nici astăzi. Oana este urmărită și acum de prietenii lui care îi cer să renunțe la declarații. Dosarul Mariei, a doua fată, s-a pierdut între Franța și România: Andrei e liber în continuare și se poate ocupa, nestingherit, cu același lucru.

Deseori, infractorii scapă de condamnări și din motive financiare. „Victimele primesc avocați din oficiu, care nu sunt foarte bine plătiți“, spune Corneliu-Victor Drăghici, comisar-șef de poliție. „Iar asta înseamnă că nu sunt motivați să studieze bine cazul și să construiască un dosar de calitate. Traficanții au însă avocați buni, stimulați cu sume mari de bani, care sunt activi în sala de judecată și pot schimba încadrarea juridică“, adaugă el. După ce aceste femei au fost bătute, violate, arse cu țigara, breșele din sistem le permit traficantilor să scape. Mai mult decât atât, victimele se luptă și cu prejudecățile societății, care nu face diferența dintre victime și prostituate. „Fetele poartă acest stigmat până și în familie; inclusiv cei din sistemul medical le privesc cu suspiciune. Am avut un caz de sadism extrem, o fată bătută cu ranga, amenințată zilnic cu pistolul, arsă cu țigara în cele mai interesante locuri și tatuată cu forța. La spital, doctorii o desconsiderau și o tratau ca și cum totul a fost din vina ei“, povestește asistentul social. Maria a trecut printr-o situație similară: când a fost repatriată, cazul ei a fost preluat temporar de un polițist de frontieră care trebuia să îi asigure protecție; în loc de asta, el a întrebat-o: „Și? Ți-a plăcut? A fost bine?“.

Cei mai mulți oameni le judecă pe aceste femei și le acuză, de obicei, de naivitate. Însă ele nu sunt prostituate, sunt tinere obișnuite care au avut ghinionul de a cădea victime strategiilor bine puse la punct ale traficantilor de ființe umane. Acest lucru i se putea întâmpla oricui. Riscul e mult mai aproape de noi decât ne putem imagina, însă e mai confortabil să ne gândim că noi suntem departe de pericol. Până la urmă, cei doi traficanți sunt încă în libertate și, poate chiar în acest moment, conving o altă tânără să meargă să lucreze în Spania sau Franța. Poate chiar pe prietena sau verișoara ta.

*„Mi-au dat prezervative și șervețele umede
și mi-au spus să cer 30 de euro pentru
o partidă de sex de cinci minute“*

*„Mi-a zis să mă liniștesc și a cerut
o cameră de hotel. În ziua aceea,
ne-a violat pe rând, pe amândouă.“*

„Politiștul de frontieră trebuia să îți asigure protecție. În loc de asta a întrebat-o: „Și? Ți-a plăcut? A fost bine?“

TRAFICUL DE FIINȚE UMANE ÎN CIFRE*

- 47% dintre victimele traficului de persoane sunt femeii cu vârsta între 18 și 25 de ani;

Numărul victimelor din mediul urban (760) era în 2007 aproape egal cu cel al victimelor de la sate (868). Cele mai multe femei care au fost exploatate sunt din orașe precum Iași, Vaslui, Suceava, Caraș-Severin, București și Bacău;

- 343 de persoane din România au fost victime ale traficului de ființe umane în semestrul întâi al acestui an;
- 1 240 de persoane din România au fost victime ale traficului de ființe umane în 2008 ;
- 1 505 dintre cele 1 662 de victime ale traficului de persoane identificate în 2007 au fost convinse să plece din țară prin promisiuni false și oferte de muncă;
- 3-12 ani este pedeapsa cu închisoarea în România pentru traficul de persoane în scopul exploatarei sexuale;
- 398 de persoane au fost trimise în judecată în 2007 pentru infracțiunea de trafic de persoane; dintre acestea, 76 au fost condamnate la închisoare de la 1 la 5 ani, 66 au primit de la 5 la 10 ani, pentru 17 ședința a fost suspendată, iar 26 au primit

suspendarea pedepsei sub supraveghere. O singură persoană a fost condamnată la închisoare de la 10 la 15 ani;

- 48 dintre cele 573 de victime aflate în grija asociațiilor în 2007 au renunțat la implicarea în cadrul procesului penal pe parcursul desfășurării acestuia.

* *Informații oferite de Agenția Națională Împotriva Traficului de Persoane și ADPARE.*

Implică-te!

Dacă o femeie din anturajul tău vrea să plece la muncă în străinătate, sfătuiește-o să ceară toate detaliile privind contractul de muncă, transportul și condițiile de cazare. Spune-i să lase unei persoane de încredere datele ei de contact și să își noteze adresa și telefonul Ambasadei României din respectiva țară;

Informează-te! Intră pe www.anitp.mai.gov.ro sau sună la numărul gratuit 0800 800 678;

Nu marginaliza victimele traficului de ființe umane și nu le acuza de naivitate – oricui i se poate întâmpla, iar aceste femei au nevoie de înțelegere și de ajutor.